

Vraag nr. 195
van 27 februari 1997
van de heer WILLY KUIJPERS

*HSL Vlaams-Brabant – Verplaatsing
nutsleidingen*

(Deze vraag werd gesteld aan de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling – vraag nr. 195 ; aan de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening – vraag nr. 239 ; aan de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media – vraag nr. 84 ; aan de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting – vraag nr. 88. Het gecoördineerde antwoord wordt hierbij verstrekt door de minister-president – red.)

De aanleg van de hogesnelheidslijn (HSL) door Vlaams-Brabant zal tientallen verplaatsingen van allerlei nutsleidingen op het grondgebied van de getroffen gemeenten noodzakelijk maken.

"De NMBS zal in principe niet tussenkomen in de kosten, zelfs niet voor de verplaatsingen buiten het oorspronkelijk NMBS-domein, tenzij conventioneel anders bepaald of in toepassing van punt 5 van het HST-fonds (herstel van gemeentelijke leidingen en verlichting)." Zo deelt men de betrokken bestuurscolleges mee. Sibelgas, Belgacom, VMW (Vlaamse Maatschappij voor Watervoorzieningen) en IWVB (Intercommunale voor Waterbedeling in Vlaams-Brabant) hebben reeds een aanmaning gekregen om in het kader van de HST-werken installaties te verplaatsen, en dit zonder enige vergoeding.

Deze houding van de NMBS (+ Tuc Rail ?) heeft tot gevolg dat de kosten voor verplaatsing van de nutsleidingen deels of volledig moeten worden doorgerekend aan de getroffen gemeenten, of aan de intercommunales waarbij de betrokken gemeenten zijn aangesloten.

Een dergelijke handelwijze is vanzelfsprekend ongehoord.

Heeft de minister dienaangaande reeds stappen ondernomen ?

Gecoördineerd antwoord

Op de eigenlijke vraag zelf – heeft de minister dienaangaande reeds stappen ondernomen ? – is het antwoord negatief. Het probleem dat de Vlaamse volksvertegenwoordiger meedeelt, werd trouwens aan geen enkele van de betrokken ministers gesignaleerd door de intercommunale verenigingen die daar eventueel bij betrokken zijn.

De kwestie betreffende de betaling van de kosten voor het verplaatsen van nutsleidingen heeft meermaals aanleiding gegeven tot discussies van juridische raad.

De desbetreffende bepalingen in diverse wetten lijken op het eerste gezicht zeer duidelijk. Er zijn immers weinig gevallen denkbaar waarin de verplaatsing van nutsleidingen bevolen zou worden om andere redenen dan die welke opgesomd worden in volgend artikel :

– artikel 13 van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening : "Indien de wijzigingen (lees : verplaatsingen) noodzakelijk zijn hetzij om reden van openbare veiligheid, hetzij om de schoonheid van een landschap te vrijwaren, hetzij in het belang van de wegen, waterlopen, kanalen of van een openbare dienst (...) dan vallen de kosten der werken ten laste van de onderneming die de geleiding heeft aangelegd ; in de overige gevallen komen zij ten bezware van de overheid die de wijzigingen gelast".

Een nagenoeg identieke bepaling komt voor in volgende wetten :

– de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de vereniging van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van de staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen ; – de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen.

Toch leiden die bepalingen herhaaldelijk tot

verschillende interpretaties, waarbij alvast volgend principe algemeen werd aangenomen :

- wanneer "de onderneming die de geleiding heeft aangelegd" niet meer bestaat of niet meer de eigenaar is van de installatie, dan komen de rechten en plichten daaromtrent toe aan de nieuwe eigenaar. Zo mag deze, bijvoorbeeld, gebruik blijven maken van het openbare domein om zijn onderneming uit te baten. Daartegenover staat dan ook dat hij de daarbij horende verplichtingen overneemt.

Wat het dragen van de kosten betreft voor een verplaatsing van nutsleidingen die noodzakelijk is om redenen die uitdrukkelijk werden opgesomd in bovenvermelde wetten, wijken de statuten van de meeste intercommunale verenigingen af van die bepalingen en leggen die kosten geheel of gedeeltelijk ten laste van de instantie die de verplaatsing gelast.

Daaromtrent gaf de Raad van State op 30 oktober 1969 het advies dat :

- "de regeling van de lasten opgenomen in artikel 13, derde lid, van de wet van 10 maart 1925 in beginsel niet afhangt van de vereisten die verband houden met de openbare orde. Zij bevestigt alleen de verdelingswijze die door de wetgever als de meest normale wordt beschouwd, rekening houdend met de omstandigheden. Men kan dus aannemen dat ze niet dwingend is, maar afhankelijk van de wil van de partijen, die het recht hebben behouden hun wederzijdse verplichtingen volgens andere modaliteiten te regelen".

Volgens het advies zouden de problemen die blijken te rijzen tussen de NMBS en de exploitanten van nutsleidingen, kunnen worden geregeld in overleg tussen de betrokken partijen.

Een element in die onderhandelingen zou erin kunnen bestaan dat de vervanging van bestaande en (deels) afgeschreven leidingen door nieuwe, voor een deel kan worden beschouwd als een investering die de waarde van het net verhoogt, en voor een deel een kostenfactor betekent. Ik zou er dan ook voor pleiten dat er in elk concreet geval een zo correct mogelijke berekening wordt gemaakt van de reële kosten en dat zij, indien daartoe aanleiding bestaat, worden gesplitst in een deel dat als een nieuwe investering kan worden beschouwd, en een deel dat gewoon als kostenfactor moet worden gezien voor het bijkomende werk van de verplaatsing zelf.

In een recent verleden sloot de NMBS zelf reeds akkoorden af die gaan in dezelfde richting, alhoewel zij daarin niet steeds rechtlijnig is. Voor de aanleg van de HSL op het traject Franse grens-Brussel, heeft de NMBS wat de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) betreft haar goedkeuring verleend aan de financiering van de werken buiten het oorspronkelijk domein van de NMBS. Voor de werken binnen het domein van de NMBS werd een aanvraag ingediend om een financiering via het HST-fonds te kunnen genieten.

Wat de aanleg van de HSL betreft op het traject Brussel-Luik weigerde de NMBS bij te dragen in de verplaatsingskosten van alle nutsleidingen, zowel binnen als buiten het oorspronkelijk domein van de NMBS. Naar aanleiding van een technische vergadering met de VMW op 9 december 1996, deelde de NMBS mee dat een financiering van verplaatsingskosten enkel kan via het SST-fonds.

Met betrekking tot de uitgevoerde werken in Halle -Lembeek, heeft de NMBS recentelijk de facturen van de aanpassingswerken die door de VMW zowel binnen als buiten het domein van de NMBS zijn uitgevoerd, volledig vergoed.